

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Franciškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsako sredo pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 30 — K
pol leta . . . 15 — " "
četrt leta . . . 7 50 — " "
posamezna številka po 60 vin.

Za reklamne notice, pojednila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za ostanila je plačati od eno-tolpne petit-vrste, če se vsaka enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 " "
" " " trikrat . . . 50 " "
za nadaljnja uvrčenja od petit vrste po 40 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članstvom tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Drago Hude:

Učiteljski sindikat.

S preporodom in rojstvom novih držav spreminjajo tudi narodi, sloji, ljudje svoje misli, ideje, orientacije; več pa se modernizirajo. Ves boj ima za smoter: napredek!

Družabni red, ki je bil še do vojne v veljavi, je zastarel, vsi stanovi se reorganizirajo in reformirajo. Vse te preureditve se vrše v znamenju razrednega boja.

V „Narodni Prosveti“ je urednik Milutin Stanković napisal uvodnik o učiteljskem sindikatu, v katerem pravi:

Omladina je nositeljica novih idej, za katere se bori s konservativizmom starosti.

V zadnjem času se je pojavila med mlajšim učiteljskim struja za preobnovo „Učiteljskega Udruženja“ v učiteljski sindikat.

O tej stvari, pravi Stanković, še ni bilo izrečenih mnogo besedi med učiteljskim, ali potrebno je tudi to.

Ako objektivno razmotrimo razvoj družabnega življenja, lahko razumemo, da ta razvoj tira v razredni boj vse stanovne.

Kapitalisti imajo razredno organizacijo, banke imajo svojo in delavci imajo svojo samo s to razliko, da nastopajo delavci s svojo organizacijo javno, banke in kapitalisti pa tajno in skrivno.

Organizaciji bank in kapitalistov stremi solidarno za tem, da se dvigne cena blagu, da njeni člani lahko razkošno živijo od draginje, delavske organizacije pa se temu upirajo, napovedujejo boj draginji ter se bore hkrati za izboljšanje plač svojim razrednim članom. Združenje teh stanov pa sili vse druge stanovne v organizacijo na podlagi zaščite samih razrednih interesov potom sindikalne borbe, ki je danes edino mogoča. Življenje nas sili v sindikalno združenje, zato bi bilo neprevidno temu se izogibati. Ve se, da bi boj organizovanih bil na škodo neorganizovanih stanov. V zapadnih deželah je to že izpeljano! Na Francoskem, v Ameriki in v zadnjem času na Angleškem so se vsi stanovni podali v boj na sindikalni podlagi. Sistem prošelj in moledovanja je preživljen; sistem odločne in drzne borbe je postal dostojen modernega sedanjega človeka.

In mi učitelji! Ko prebiskavamo svoje vrste najdemo tudi med nami ljudi, ki so neprestano indiferentni proti vsakemu skupnemu organizacijskemu delu, in ki so vedno bili izven vsakih naših društev, četudi so ta društva vodila najsilnejši boj proti korupciji in krivici.

Koliko vas je, ki sedaj uživate sadove naporov drugih; ali ne veste in ne pomislite, koliko vaših tovarišev je izkruvalo v tem boju za vas, ali se več ne spominjate Kaltenegegerjev, Lampetov itd., kaj so z nami počeli, a vi ste „hrabro“ stali — izven organizacije, misleči: „Naj se oni bore in gredo prvi z glavo skozi zid. Ako se jim posreči, imel (a) bom delež tudi jaz, ali ako si razbijejo glave, — moja ostane cela!“

Te ljudi se danes mora primorati, da se z nami organizirajo, da se sila vseh izkoristi za skupnost, in da se moči ne cepijo. In edino sredstvo, da vsak tudi najmlačnejši stopi v vrsto borcev, je razredni boj, je sindikat. Sindikat je najboljšo delo socializma, najmočnejše orožje zatiranih in edina prava pot življenjskega boja sedanjosti.

„Sindikalni boj bo prišel tako daleč,“ je rekel neki francoski pisatelj, „da bo cela država obstojala iz samih sindikatov!“ Posledica teh bojev bo, da država ne bo imela posla in opravka s poedinci, am-

pak le z njihovimi razrednimi organizacijami. Živimo torej v času grupiranja razrednih staležev na načelu razrednega boja.

Francoski učitelji so že končali preobrazitev svojega društva v sindikat. Pri nas pa je ta ideja še nejasna. Mi ponavljamo, da bi bilo nesmiselno in nazadnjaško, ako bi se upirali temu pokretu. V našem interesu je, da si to idejo prilastimo ter jo skušamo udeležiti.

Preobrazitev naših društev naj ne bo burna, kajti ona mora biti plod razuma in spoznanja. Naša prva dolžnost je, da proklamiramo edinstvo celokupnega učiteljstva v naši domovini, a šele potem izvršimo na podlagi tega edinstva sindikalno združenje. Eno pa mora biti že poprej dognano: nova organizacija ne more in ne sme biti ne orodje in ne del kake stranke, ker sicer ni sindikat. Ako se obešamo na rep različnim strankam, bomo razcepjeni ter ne bomo mogli koristiti skupnosti, ampak bodo le politične stranke kovalile korist iz tega. Emancipirajmo se vendar enkrat od vseh predsodkov, stopimo vsi v vrsto sindikata, kajti tu smo si eno: Učitelji in samo učitelji!

ARGUS:

Proč z avstrofilii in Šušteršičjanci iz naših šol, ven iz naših vrst!

(Dopis.)

Zadnje zborovanje Slomškove zveze 29. dec. 1919 oziroma poročilo o zborovanju v Slovincu od 1. t. m. mi potiska pero v roko.

Odkrito me vesele na zborovanju sprejete resolucije:

1. Stremljenje vsega učiteljstva po edinstveni stanovski organizaciji toplo pozdravljamo.

2. Taka organizacija ne sme postati privesek nobene politične stranke ali organizacije.

3. Skupna državna stanovska organizacija imej samo ta smoter: korist učiteljskega in razvoj šolstva.¹⁾

4. Vsak njen član lahko svobodno deluje v katerikoli politični stranki in se lahko organizira na katerem koli svetovnem naziranju.

5. Vsa okrajna učiteljska društva naj se reorganizirajo v zgoraj navedenem smislu, da čimprej izgube značaj liberalne organizacije.²⁾

Sprejem teh resolucij mi dokazuje, da tudi v Slomškovi zvezi včlanjeno učiteljsvo izpoznava pomen skupne organizacije³⁾ in da je tudi ono sito varuštva strank,

¹⁾ Oba ta pojma sta tako obsežna, da ne moreta služiti za sporazum, če se podrobneje in jasneje ne začrta stališča do posameznih glavnih vprašanj naše stanovske in šolske politike. Tudi v preteklosti so imele naše organizacije ta smoter „korist našega stanu in razvoj šolstva,“ pa pogledimo nazaj, kako je bilo! Uredn.

²⁾ Okr. društva naj se reformirajo le z ozirom na statute in enotno postopanje, da se bodo ravnala po skupno določenih načelih in sledila tem smotrom. Smešno pa je govoriti še danes pri okr. društvih „o značaju liberalne organizacije“ in v tem opazimo še staro frazo, ki se jo je vedno izrabljalo v strankarske namene od gotovih oseb. Po tej poti ne pridemo naprej! Uredn.

³⁾ Prevladuje tudi mnenje, da se vse pokrajinske Zveze razpuste pri ustanovitvi Udruženja in se pokrajinske zadeve organizirajo na podlagi stalnih pokrajinskih pisaren — strokovnih tajništva s potrebnim svetom. V tem vidimo začrtan res strokovni značaj naše organizacije in v tem okrilju naj se vrše kulturne grupacije. Zaveza

ki so ga ne samo nad njimi ampak nad vsem slovenskim učiteljstvom vršile politične stranke.

Zame je to zborovanje mejnik v razvoju ideje skupnosti interesov.

Stavek, da čimprej izgube značaj liberalne organizacije se pa da z isto upravičenostjo obrniti in uporabiti za Slomškovo zvezo, ki je tudi precej izrazito strankarsko — pobarvana — kar pa ji ne štejem v zlo poznavač dobro učiteljstvo, kot faktor, ki je bil v Sloveniji političsko do zdaj najmanj zrel in v politiki naiven. Idealista lahko stranke vedno vodijo za nos.

Do tu vse dobro! Osupnilo pa me je nadaljevanje v katerem se pohvalno omenja navzočnost nekaterih odličnejših članov zveze ustanovitelja Slomškove zveze Jakliča.)

Čemu se ga pohvalno omenja in tudi — pravico ima biti navzoč — ali pohvala mi zveni nekam sumljivo.

Tovariši! Jugoslavija rabi značajev, Jugoslavija rabi mož, ne pa marionet.

Pohvalno omenjati navzočnost človeka, ki je bil do zadnjega Šušteršičev oproda, je skrajno netaktno.

Kje bi bili mi danes, če bi bil Šušteršič s čunjo slovenskega časnikarstva „Resnico“ v svojem denuncijantstvu uspel.

Kaj bi bilo z našim ujedinjenjem, ko bi se bili sotali pristaši SLS, ko bi se tudi drugi politiki Jugoslovanskega kluba pridružili Herostratu slovenskega strankarstva?

Ali vas ne oblije rdečica sramote, če pozdravljate s pohvalo v svoji sredi tovariša, ki ni vselej stal na braniku za interese stanu, ki je podpiral dozadnjega Šušteršiča in njegovo izdajstvo narodnih interesov.

Žal mi je, da moram postati osebna drugače mi ni mogoče. Pohvalna omenba se ne strinja s sprejetimi resolucijami, v katerih povdarjamo svojo neodvisnost od političnih strank. Jaklič pa je bil posebljena stranka in nič drugega. Hvaliti njegovo navzočnost, se pravi, pohvalno omenjati preteklost, preko katere bi morali pogrniti svoj plašč pozabljivosti.

Je doprinesla veliko žrtev, ker je sklenila svojo likvidacijo, da na ta način ovrže tudi vse predsodke za možnost skupnega delovanja v stanovsko korist, povračajoč ji kulturni interes. Dokler obstoja še Slomškova zveza, nam ni dana garancija za resno voljo do skupnega dela, ker je nje zgodovinska preteklost neizbrisna in nosi že v kalli, v ustanovitvi izrazit zgolj strankarsko-politiški značaj — ne stanovskega — ki ga je obdržala in imela od ustanovitve do sedaj. Na škodo dobri stvari je, če se tudi o likvidaciji političnih sporov ne pogovori temeljito. Poudarjali smo že potrebnost kulturne grupacije izven stanovske organizacije, da na podlagi slogaštva ne zapademo v stanovsko letargijo; gre samo za obliko, v kateri naj se izvrši. Uredn.

⁴⁾ Ne pozabimo, da je bil Jaklič nosilec razredne politike med učiteljstvo, eksponent klerikalne stranke, ki se je vedno čutil stranskega strankarja a nikdar učitelja. To je pokazal pri glasanju o regulaciji učiteljskih plač, kot predsednik „Slomškove Zveze“, da je z Ravniharjem glasoval proti regulaciji naših plač v deželni zbornici. Koliko gorja je provzročila učiteljstvu nani, opirajoča se stranka, tega se ne da pozabiti. Draginjske doklade, koruptno postopanje s posamezniki I. dr. so stvari, katerih posledice nosijo še danes nekateri naši tovariši in tovarišice. Ne zahtevamo maščevanja, a v imenu vseh krivice trpečih in krivično preganjanih smemo zahtevati, da se vsi nosilci in sokrivci krivičnega režima odstranijo iz naših vrst in se jim prisili stopiti v ozadje. To je prva zahteva vsakega skupnega dela v bodočnosti! Uredn.

Naš stan je stan idealistov — je stan značajev oziroma bi moral biti. Zato ne spadajo vanj politični kameleoni, ki uravnava svoje postopanje po vsakokratni politični konstalaciji v domovini.

Zato pa opazujem z žalostjo, da se pri nas še vedno šopirijo razni ljudje na odgovornih mestih in to tudi v šolstvu, ki spadajo že davno v pokoj oziroma v pozabnost.

Na bivšem Stajerskem se je šolstvo otrslo bivših avstrijskih slug in birokratov brez smisla za šolstvo in njega prave potrebe. Kdaj se to izvrši v bivši Kranjski.

Ali je morda šolstvo politični privešek kake stranke in so zanje merodajne sestave vlade. Menim, da ni potreba gledati na vlado in njeno sestavo.

Napredek šolstva v osvobojeni domovini, ugled našega stanu zahteva, da izginejo iz šolstva zastopniki preživelih oblik, bivši hlapci avstrijskega sistema in oprode Šušteršičevega režima.

UJU pa pazi, da ne bodo v tvoje vrste zašli taki elementi in tam rogovili.

Med značajno učiteljstvo bodi katekolipolitične smeri ti petrefakti preteklosti, ki jih pa najdemo tudi drugod, ne spadajo.

Ven ž njimi!

Caveant consules!

Brezkončno zavlačevanje rešitve jadranskega vprašanja je uspavalo velik del našega naroda in našega časopisja. Ohladilo se je njegovo zanimanje za usodo bratov, ki jih Italija hoče definitivno spraviti pod svoje gospodarstvo.

V zadnjem času se vedno bolj širijo glasovi, da bo obveljala kot meja med Jugoslavijo in Italijo takozvana Wilsonova črta, da bodeta torej glavni mejni točki Nanos in Učka gora.

Naš narod, živeč onstran te črte, ne bo nikoli pripoznal aneksije od strani Italije. Saj bi pomenila njegovo narodno in gospodarsko smrt.

Brezštevilni primeri nečloveškega postopanja italijanskih oblasti s tem ljudstvom pričajo o usodi, ki čaka to prebivalstvo, ako bi bilo definitivno priključeno Italiji.

Naši ljudje tam doli prenašajo pa mirno vsa preganjanja edino le zato, ker trdno upajo v boljšo bodočnost, ker verujejo v pomoč in zvestobo svojih bratov v svobodni Jugoslaviji.

Gorje pa tudi, ako bi naš narod v svobodni Jugoslaviji molče prenesel ta udarec!

Meja, ki jo nameravajo potegniti v Parizu med Jugoslavijo in Italijo, ni usodepolna samo za oni del našega naroda, ki živi onstran nje, marveč za ves narod Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Ta meja je mišljena tako, da omogoča italijanski vojski vsak čas vpad v Savsko dolino in da se postavlja v italijansko odvisnost vse naše kretanje na Jadranskem morju.

Zato mora aneksija naših najzapadnejših krajev po Italiji izzvati enodušen odpor vsega našega troimnega naroda.

Dokler se Italija ni odrekla london-skemu paktu, in dokler ni pristala brez pridržkov na princip samoodločevanja narodov, je ž njo vsak sporazum nemoogoč. Do tega trenutka tudi direktna po-